

היום נלמד בעזרת ה':

נדריים דף מב

משנה: המודר הנאה מחברו לפני שנת השמיטה, אסור לו להיכנס לתוך שדהו של המדיר, לפי שמודר הנאה מחברו אסור אפילו בדריסת הרגל (= אסור לו ללכת בשטח של חברו). וכן אינו אוכל מהפירות הנוטות על הדרך סמוך לשדה.

ובשביעית: ואם הדירו בשנת השמיטה, אסור לו להיכנס לתוך שדהו של המדיר אבל מותר לו לאכול מהפירות הנוטות, לפי שבשנת השמיטה הפירות הפקר ואינם שייכים לחברו. ויבואר בגמ'.

עד כאן המשנה עסקה במי שמודר הנאה מחברו. כעת המשנה מבארת את דין המודר מאכל מחברו.

נדר הימנו מאכל: אם נדר לפני שנת השמיטה שלא יהנה מאכל מחברו, מותר לו להיכנס לתוך שדהו של חברו, לפי שדריסת הרגל אינה הנאת מאכל, אבל אסור לו לאכול מהפירות לפי שזה הנאת מאכל.

ובשביעית: ואם הדירו בשנת השמיטה, מותר לו להיכנס לתוך שדהו של חברו, לפי שדריסת הרגל אינה הנאת מאכל, וכן מותר לו לאכול מהפירות, לפי שבשנת השמיטה הפירות הפקר וא"כ אינו הנהנה הנאת מאכל מחברו.

גמרא: רב ושמואל דאמרי תרוייהו: המדיר את חבירו ואמר לו 'נכסים אלו עליך' לפני שביעית - אסור לחבירו להיכנס לשדהו ולאכול מהנוטות גם כשתגיע שביעית. ואפילו שבשמיטה הפירות הם הפקר? כי לדעת רב ושמואל אדם יכול לאסור דבר שלו ולהמשיך את האיסור אפילו לאחר שהוא יוצא מרשותו.

[ואפילו שבשביעית הפירות אינן ברשותו? 'נדר' הוא כמו 'הקדש' שלאחר שהוא חל הוא כבר אינו פוקע גם אם כבר לא יהיה ברשותו של המקדיש. - שיעורי ר' דוד.]

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ואף הפירות הגדלים בשביעית אסורים, אפילו שעוד לא היו בעולם בשעה שהוא נדר? משום שהנדר חל על גוף הקרקע והעצים וממילא הפירות שגדלים עליהם אסורים - קהילות יעקב].

אבל אם הוא נדר כן בשביעית עצמה - אמנם אסור למודר לרדת לתוך שדהו (הטעם יתבאר בסוף הסוגיא) אבל מותר לו לאכול מהנוטות כי הפירות הפקר ולא חל עליהם הנדר.

לפי זה תתפרש המשנה כך: המודר הנאה מחבירו, אם הדירו לפני שביעית - אינו יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות אפילו בשביעית, אבל אם הדיר אותו בשביעית עצמה - אמנם אינו יורד לתוך שדהו אבל יכול לאכול מהפירות הנוטים משום שהנדר לא חל עליהם כי הם הפקר.

ורבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו: הם חולקים על רב ושמואל וסוברים שהנודר את חבירו ואמר לו 'נכסי עליך' לפני שביעית - אסור לחבירו להיכנס לשדהו ולאכול מהנוטות רק לפני שביעית, אבל כשתגיע שביעית מותר לו לאכול משום שאין אדם יכול לאסור דבר לאחר שיצא מרשותו.

לפי זה תתפרש המשנה כך: המודר הנאה מחבירו לפני שביעית - אינו יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות לפני שביעית, אבל כשתגיע השביעית אמנם אסור לו לרדת לתוך שדהו אבל יכול לאכול מהפירות הנוטים, משום שאיסור הנדר פקע מהם כי הם כבר לא ברשותו.

👁 הגמרא מבינה בשלב זה שאין הבדל בין לשון נדר של 'נכסים אלו עליך' שדברו בו רב ושמואל, ללשון 'נכסי עליך' שדברו בו רבי יוחנן וריש לקיש.

הגמרא מקשה על רבי יוחנן וריש לקיש:

מי איכא למ"ד: האם יש מאן דאמר הסובר שאדם לא יכול לאסור דבר לאחר שיצא מרשותו - כי אם כן מדוע רבי יוחנן וריש לקיש דברו דוקא בנדר בלשון 'נכסי עליך' שמשמע שרק 'כל עוד יהיו אלו נכסי הם יהיו אסורים עליך אבל לאחר שיצאו מרשותי לא'. והרי אם הם סוברים שאין אדם יכול לאסור את הדבר לאחר שיצא מרשותו - היה עליהם לומר שהנדר היה בלשון שדברו בו רב ושמואל 'נכסים אלו עליך' שמשמע

לעולם 'אפילו כשלא יהיו ברשותי הם יהיו אסורים עליך' ובכל אופן לדעתם הם מותרים
לאחר שיצאו מרשותו?

ותו: שאלה נוספת הרי ישנה משנה מפורשת שאדם יכול לאסור את הדבר גם לאחר
שיצא מרשותו?

האומר לבנו: המדיר את בנו 'קונם שאתה נהנה לי' – לאחר מות האב יורש אותו הבן
ונהנה מהירושה, כי כל הנדר של האב היה שלא תהא 'נהנה לי', אבל לאחר מות האב
הוא לא נהנה ממנו אלא מהירושה שנתן לו הקב"ה. אבל אם פירט האב שלא יהנה לו
'בחיי ובמותו' – 'לא יירשנו' כלומר הבן אמנם יורש את אביו אבל אסור לו להנות
מהירושה. מוכח מבאן שאדם אסור גם לאחר שיצא מרשותו!

תירוץ חלקי: שאני הכא דקא אמר ליה 'בחיי ובמותו': כלומר באמת מודים רבי יוחנן
וריש לקיש באופן שאדם מפרט במפורש שגם לאחר שיצא הדבר מרשותו הוא ישאר
אסור - שיש לו כח לעשות זאת והדבר נשאר אסור. אבל כשאמר בסתם 'נכסים אלו
עליך' הם לא נאסרים לאחר שיצאו מרשותו. ואם כן חוזרת הקושיא מדוע לא דברו רבי
יוחנן וריש לקיש באופן זה שאז היה בזה יותר חידוש מאשר באופן של 'נכסי עליך',
כאמור?

תירוץ: אלא בנכסים אלו: באמת באומר 'נכסים אלו עליך' לכולי עלמא הדבר נשאר
אסור גם לאחר שיצא מרשותו, וכל המחלוקת היא 'בנכסי עליך' שלדעת רב ושמואל
מכיון שחל הנדר הוא לא פוקע גם כשיצא מרשותו, ואילו לדעת רבי יוחנן וריש לקיש
מכיון שהדגיש 'נכסי' (= שלי) כוונתו לאוסרם רק כל עוד יהיו ברשותו ולא לאחר שיצאו
מרשותו.

לפי זה רבי יוחנן וריש לקיש מעמידים את המשנה כמו רב ושמואל - באומר 'נכסים
אלו עליך' ומפרשים אותה כמותם, שאם אמר כן לפני שביעית הנדר לא פוקע גם
בשביעית. כנ"ל. ומה שדברו רבי יוחנן וריש לקיש בלשון 'נכסי עליך' היה זה רק
בשביל לחלוק על רב ושמואל בזה.

קושיא: ומי איבא למאן דאמר: וכי האם יתכן שרב ושמואל יסברו שאין חילוק בין לשון
'נכסים אלו עליך' ל-'נכסי עליך' ובשניהם הדין יהיה שישארו אסורים גם כשיצאו
מרשותו? והרי יש משנה מפורשת לא כך!

תירוץ: אלא כי אמרי וכו': באמת אין מחלוקת בין רב ושמואל לרבי יוחנן וריש לקיש, אלא הם דברו בשני מקרים שונים. דהיינו, האומר 'נכסים אלו עליך' - לכולי עלמא הוא אוסר אותם גם כשיצאו מרשותו, ואילו האומר 'נכסי עליך' - לכולי עלמא הוא אוסר אותם רק כל עוד הם ברשותו. וגם בפירוש המשנה אין מחלוקת ביניהם, כי גם לרבי יוחנן וריש לקיש מדובר באומר 'נכסים אלו עליך', והם רק באו להשמיע שבאופן שיאמר 'נכסי עליך' ישתנה הדין כנ"ל.

*

למדנו במשנה שאם נדר על חברו בשביעית – אסור למודר להכנס לשדה אבל מותר לו לאכול את הפירות הנוטות החוצה. הגמרא מקשה מה החילוק בין להכנס לשדה ללאכול את הפירות, והרי הכל הפקר?

בעומדין אילנות על הגבולין: מדובר בעצים העומדים על גבול השדה שאין צורך להכנס אליה בשביל לקטוף אותם, ולכן אסור לו להכנס כי השדה הופקרה רק לצורך אכילת פירות, ואם כן הוא נכנס לשדה שאינה מופקרת ונהנה משדה של חברו (התנא של משנתנו סובר שגם דריסת הרגל אצל המדיר אסורה). אבל באמת מותר לו להכנס שבשיל לקטוף פירות העומדים באמצע השדה.

גזירה שמא ישהא בעמידה: אמנם באופן עקרוני מותר לו להכנס בשביל לקטוף, אבל חכמים גזרו שלא יכנס מחשש שמא ישהא בשדה יותר מכדי הצורך בקטיפה, ואז הוא שוהה בשדה שאינה מופקרת ונהנה ממנה, כי כאמור השדה הופקרה רק לצורך אכילת הפירות בלבד.

משנה: המודר הנאה מחבירו לא ישאיל המודר למדיר כלים (= יבואר בגמ'), וכן לא ישאל ממנו (= שהרי אסור לו להנות ממנו). ולא ילווה המודר למדיר מעות וכן לא ילווה ממנו. וכן אסור למודר למכור משהו למדיר או לקנות ממנו.